

Repliek van Stichting Logos op de beslissing van de beoordelingscommissie structurele subsidie 2023-2027

Woord vooraf

Reminder: ik sloeg er nog eens een definitie op na (Merriam-Webster) over met wat Logos zich bezighoudt.

experimental | *ɪk,sperɪ'ment(ə)l, ɛk,sperɪ'ment(ə)l* |

1 *(of a new invention or product) based on untested ideas or techniques and not yet established or finalized: an experimental drug.*

2 *relating to scientific experiments: experimental results.*

3 *(of art or an artistic technique) involving a radically new and innovative style: experimental music.*

4 *based on experience as opposed to authority or conjecture:*

Weerlegging feitelijke onjuistheden in het voorlopige advies

I. Situering en historiek van de aanvraag

1. Foute bewering

[..] het centrum werkte tot augustus 2021 onder leiding van Godfried-Willem Raes [..]

Correctie:

De artistieke leiding van Logos is al sedert 2001 overgedragen naar, chronologisch: Hans Roels (2001-2008); Yvan Vander Sanden (2008-2010); Helen White (2011-2013); Laura Maes (2014-2021) en sinds 08.2021, Philippe Druetz.

De rol van Godfried-Willem Raes is beperkt tot erevoorzitter binnen de raad van bestuur van de stichting die zich niet inlaat met de inhoudelijk artistieke beslissingen van Logos als Vlaams en internationaal onderzoeks- en productiecentrum voor geluidskunst, alternatieve instrumentenbouw en experimentele muziek.

2. Opzettelijke minimalisering?

[..] Stichting Logos beschikt over een documentatiecentrum. [..]

Correctie:

Logos biedt in haar gebouwen:

- de *tetraeder* concertzaal met een podium van 33m², een parterre en balkon, biedt tevens onderdak voor de 80 muziekrobots;
- de loods (150m²), een ruimte voor bouw van installaties, workshops en performances;
- een atelier voor bouw en onderhoud van installaties en instrumenten;
- labo's elektronica en elektroakoestiek voor test, ontwerp en ontwikkelingen;
- een IT afdeling met apparatuur voor ontwikkeling micro-elektronica en software;
- Een geluidsstudio en polyvalente ruimte met digitale en analoge apparatuur
- het verblijf voor AIR —artists in residence— .
- een documentatiecentrum (archief AV media en print)
- de expo/archief ruimte voor alle elektroakoestische instrumenten sinds 1968;
- het depot voor installaties, vroegere projecten, instrumenten en onderdelen;
- een bureauruimte (3 tot 4 werkplaatsen).

Een totale bedrijfsoppervlakte van 1600m². Het is duidelijk dat het merendeel van de commissieleden nog nooit een bezoek brachten aan Stichting Logos.

3. Foute Subsidieringsgeschiedenis na 2016

De subsidies in 2018, (erfgoed decreet) en 2020 (beide €52.000) worden voorgesteld als ten bate van Stichting Logos, wat volkomen onjuist is. Daarmee werd alleen het loon van een musicoloog betaald die volkomen buiten de reguliere werking van de Stichting, een minutieuze inventaris (met website) heeft opgesteld van de instrumentenverzameling bij Stichting Logos. Dit project heeft ons niet alleen geen steun voor onze werking noch instandhouding opgeleverd, maar bovendien zelfs veel middelen onttrokken aan de Stichting door beroep te moeten doen op werknemers van Logos voor het fotograferen van alle instrumenten en het online zetten van de inventarisatie (wat niet betwist dat het project op zich waardevol is).

De €33.464 subsidie voor de werking tot eind 2022, slaat alleen op een deel (30%), namelijk het loon voor de artistieke leider, Laura Maes, die echter gezien het bijzonder zwarte toekomstperspectief van Logos en om gezondheidsredenen ontslag nam.

Dat we in 2022 nog een DAC subsidie zouden krijgen is volkomen uit de lucht gegrepen, want deze toelagen worden voor iedereen afgeschaft vanaf januari 2022!

Het feit dat Logos in 2022 nog kan overleven, is in eerste plaats te danken aan kapitaalbreng van leden van raad van bestuur. Uiteraard een penibele en onhoudbare situatie voor de toekomst.

II. Zakelijk beheer

1. De intentieverklaringen

Mits die verklaringen optioneel waren, was het logisch dat we er geen voorrang aan verleenden. Op de korte termijn die ik als nieuw aangesteld artistiek leider had — twee maanden nota bene — moest ik me inwerken in de wereld en structuur van Logos en heb ik twee subsidiedossiers

geschreven, waaronder deze. Van alle nieuwe gelegde contacten zijn op één na ieders intentieverklaring binnen gekomen (ook wij moesten wachten op de antwoorden).

Van HoGent en UGent krijgen we uiteraard geen financiële steun, maar het gaat over samenwerking en intenties waar ik nu aan werk. Eerder al heb ik met het IOF financiering besproken ivm. innovatieprojecten met UGent die van lokaal en internationaal belang kunnen zijn. Deze contacten met HoGent, UGent/IPEM en het IOF die reëel zijn, worden nu ondermijnd door uw negatief advies.

2. Overzicht subsidie inkomsten sinds 2014.

Voor bewijzen: zie onze financiële verslagen.

Jaar	Subsidie (*)	Eigen inkomsten	Totaal inkomsten	Totaal uitgaven
2014	€ 212.913	€ 75.862	€ 288.774	€ 292.198
2015	€ 204.192	€ 112.737	€ 316.489	€ 314.690
2016	€ 205.146	€ 82.250	€ 297.390	€ 300.694
2017	€ 99.870	€ 157.873	€ 257.744	€ 250.175
2018	€ 186.779	€ 86.891	€ 273.670	€ 256.624
2019	€ 187.944	€ 173.201	€ 361.145	€ 352.356
2020	€ 226.625	€ 125.882	€ 352.507	€ 357.735
2021	€ 186.587	€ 168.990	€ 355.577	€ 354.040

(*) van de Vlaamse Gemeenschap, Stad Gent en de Provincie Oost-Vlaanderen

Een groot deel van de eigen inkomsten sedert 2017 komt voort uit inbreng van de raad van bestuur.

Na meer dan 50 jaar succesvolle werking is twijfelen aan de realiteit van de verkoop, een succesvolle werking en correcte begrotingen behoorlijk misplaatst. Verder nog: de onzekere prijsstijging van energie is ondertussen een feit, wat ook ons inschattingsvermogen bevestigt.

3. [...] De begroting bevat geen inkomsten (post 7010)

Fout:

Er werden wel degelijk inkomsten op coproducties geboekt. Op post 701001 staat duidelijk:

701001	Uitkoopsommen coproducties en speciale projecten	-€ 6.500
--------	--	----------

4. [...] De redelijkheid van de begroting [...]

Ook hier spreekt de commissie zichzelf tegen: enerzijds vindt ze de artistieke output te laag voor het gevraagde bedrag. Verder in het dossier stellen ze de haalbaarheid van de veelheid aan

plannen in vraag: **Ibid Functie Productie [..] De commissie heeft echter vragen bij de haalbaarheid van de realisatie van de plannen**

5. [..] dat leidt tot een subsidievraag die hoger is dan de eerder verkregen DAC- en projectsubsidie middelen. [..]

Al sinds 2016 krijgen we geen structurele middelen meer. Logisch dus, dat we hier een hoger subsidiebedrag voorstellen dat beantwoordt aan de huidige noden en projectplannen, en dat dus hoger is dan wat we in al die jaren van overlevingsellende samen sprokkelde.

Reken daarbij de tijd die verloren gaat aan het telkens opnieuw opstellen van projectsubsidie dossiers. Tijd die niet gaat in onderzoek, creatie, compositie, productie, concerten, netwerken, strategie, marketing etc... Een dubbele aderlating dus!

III. Raad van Bestuur

1. [..] Godfried-Willem Raes geeft nu de fakkel door aan een nieuwe artistiek leider en vervoegt de raad van bestuur.

Onzin want Godfried-Willem Raes is voorzitter sinds 1978. De raad bestaat statutair uit maximaal 5 leden (momenteel twee vrouwen en drie mannen). Het opleggen van een specifieke samenstelling komt de commissie niet toe.

Zowel ik als AD en het (in de kiem gesmoorde?) bestuurscollege bewaken diversiteit. Een behoudsgezinde "klassieke muziekcultuur" doet dit uiteraard niet. Eens te meer wijst deze verdachtmaking op een vooringenomenheid zonder enige argumentatie of bewijs. Deze bewering heeft geen basis.

2. [..] Het dossier biedt enerzijds wel een frissere blik op de werking, maar garandeert anderzijds nog te weinig de stem van een nieuwe generatie. <> De beoordelingscommissie hoopt dat de raad van bestuur/het bestuursorgaan zijn behoudsgezindheid zal kunnen loslaten en het bestuurscollege onafhankelijk zal laten werken.

De beoordelingscommissie hoopt eigenlijk niets want ze hebben een negatief advies gegeven en als de wil om wat opgebouwd werd te willen bewaren al "behoudsgezindheid" zou zijn, dan zijn alle historici en erfgoedbewaarders conservatieven en is het bestaan van het KIK, Meemo, en ensembles oude muziek (*no pun intended*) meteen ook overbodig.

3. [..] De commissie is van oordeel dat een organisatie met historiek zoals die van Stichting Logos, in het kader van een aanvraag voor structurele ondersteuning, een stevig artistiek plan moet kunnen voorleggen dat al een uitgetekend Stichting Logos 2.0 weergeeft in plaats van een aanloop daarnaartoe.

Met de weinig tijd die er was is een plan bedacht waarin uiteraard een transitie fase ingebouwd zit. Kan dit dan anders volgens jullie? Heeft de commissie dan niet de tijd genomen om al de vernieuwende projecten te recenseren?. Of zijn de ideeën zo *far fetched* dat de commissie niet eens beseft hoe vernieuwend ze zijn en welke impact ze zouden kunnen hebben.

Met het kortsluiten van experiment ondermijn je de evolutie. Vergeet niet dat de “klassieke muziek” zoals ze nu bestaat, juist door experiment op kleinschalig niveau en niet op het symfonisch podium ontstaan zijn: evolutie van instrumenten en compositie valt dus stil. Behoudsgezind is dat zeker.

Het Logos 2.0 plan moest ook realistisch blijven (ibid.): we hebben immers geen middelen om medewerkers een toekomst voor te spiegelen, noch om potentiële bestuurders iets in handen te geven om te besturen... We kunnen pas een werkend bestuurscollege samenstellen en operationeel maken als er ook middelen (in het vooruitzicht) zijn.

IV. Personeelsbeleid

1. [...] De commissie ziet het als positief dat artistiek leider Godfried-Willem Raes het roer doorgeeft aan een nieuwe artistiek leider.

Onjuist:

Onze artistiek leider sinds 2014, Laura Maes nam mede vanwege het uitzichtloze van onze subsidieringstoestand ontslag halfweg 2021, en dus moesten we wel heel snel een nieuwe artistieke leider aantrekken. Het is een louter gevolg van vorige beslissingen van de commissies.

2. [...] De artistieke ervaring van de aangeworven persoon is echter nog pril.

Sinds 2003 ontwerp, ontwikkel en werk ik innoverende en artistieke audiovisuele en multimediale installaties en projecten uit in samenwerking met bijna alle bekende musea in Vlaanderen en Brussel (en ook het buitenland). Veel van deze realisaties worden een decennium later nog steeds geapprecieerd en blijven cutting-edge. Niet alleen operationeel en artistiek (samenwerkingen met en voor ondermeer Roger Raveel, Luc Tuymans, Louise Bourgeois, Dara Birnbaum, het MAS, BOZR, het KIK, C-Mine...) heb ik een ruime ervaring maar ook strategisch, als oprichter en zaakvoerder, project manager, curator en onderzoeker. Gelieve mijn CV en mijn portfolio met enige ernst te willen raadplegen. Ik doe sinds 2019 een doctoraatsonderzoek in de geluidskunst (IPEM, musicologie en KASK conservatorium). Dat ik een onbekende ben bij de huidige spelers van het “klassieke muziek” veld allicht wel, onbekend bij deze muziek, experimentele muziek en sound-art echter helemaal niet. Pril lijkt me dus eerder onbeleefd overkomen en een extra nul-argument zijn om een negatief beeld te scheppen over de toekomst van Logos. Maar laat ik “pril” dan maar zien als “jong”, wat dan juist een positief argument is en strookt met vernieuwing: dat het zwaartepunt van mijn artistieke carrière niet in de klassieke muziek ligt is juist een troef. Ik kijk met een frisse (niet prille) blik en zonder vooringenomenheid naar het speelveld. Krijgt iemand nieuws überhaupt een kans tot vernieuwen? Meer zelfs, ik stel vast dat Vlaanderen achter hinkt op het vlak van de sound-art en het experiment in de muziek. Een nieuwe *avant-garde* dringt zich op en daarvoor is mijn out-of-the-box denken juist een troef en Logos een ideaal *hotbed* mét geschiedenis. En nu door de commissie zonder middelen en een gemiste toekomst in de muziek en geluidskunst in Vlaanderen.

Afgezien van de vele vernieuwende voorstellen die in het dossier terug te vinden zijn is er een manifest opgesteld dat het traject voor Logos uitstippelt in samenwerking met het SMAK en andere Gentse musea, van 2022 tot 2030, het jaar van Gent Culturele Hoofdstad.

Te laat om opgenomen te worden in het dossier wil ik nog het opstarten van de afdeling Logos.DEM meegeven: Logos Foundation's department of Advanced Live Sound and Music Interaction and Robotics for Theatre Performances —*Geluid en compositie voor (Muziek)Theater* (werktitel)—. Logos.DEM bouwt voort op de expertise van Logos op het gebied van robotica,

interactie, experimentele hedendaagse muziek en geluidskunst productie om een nieuwe generatie live-uitvoeringen mogelijk te maken met AI interactie, beweging en geluid op het podium.

V. Functie productie:

Landschap

1. [..] opportuun om de robots en instrumenten te ontsluiten en in te bedden in een actieve museale werking. / [..ze] passen eerder binnen het veld van de geluidskunsten en de transdisciplinaire kunsten dan binnen de klassieke muziek.'

Hier worden we dus duidelijk van het kastje naar de muur gestuurd. In het vorige structurele dossier werd op de functie *ontwikkeling* ingezet. De toenmalige commissie vond dat we op de foute functie hadden ingezet. In hun oordeel hadden we toen *productie* moeten aanduiden.

Waarom: het bewaren van muziekinstrumenten en akoestische automaten heeft alleen zin wanneer die worden ingebed in een muziekpraktijk. Het zijn geen objecten waar je toegang toe krijgt door loutere visuele waarneming. Ze moeten dus spelen om zin te hebben. De muBot-instrumenten komen voort uit een volledig tot de (hedendaagse) klassieke muziektraditie behorende praxis en horen daar ook thuis maar ze kunnen uiteraard meer en bieden dan juist ongekende mogelijkheden in experiment en geluidskunst.

Zonder structurele ondersteuning, zijn al die instrumenten en automaten ten dode opgeschreven, ook al zullen zij op korte termijn nog ondersteuning krijgen vanuit een legaat van Godfried-Willem Raes. De internationale belangstelling (o.a. Deutsches Museum, München en The Metropolitan, New York) voor het robot orkest is bewijsbaar heel groot en zet Vlaanderen wel degelijk op de kaart van het internationaal muziekleven.

In feite is geen enkele commissie afdoende bevoegd om een oordeel te vellen omdat we nergens in passen. Is dat net niet een eigenschap van experiment en vernieuwing? Is het dan niet sneu dat een commissie waarvan de meeste leden blijkbaar nauwelijks weten waarmee we bezig zijn en wat we willen realiseren in de toekomst, ons geen kans willen geven.

Op regelmatige basis worden muBots en installaties van Logos gebruikt (na te gaan in de boekhouding). Als bijvoorbeeld op het Europalia Train & Tracks het Ictus Ensemble George Antheil's multimediale voorstelling Ballet Mécanique uitvoert, is dat mogelijk dank zij de medewerking en de drie propellers van Logos (die nergens vermeld wordt).

2. [..Logos] heeft daarmee ontegensprekelijk een belangrijke erfgoedfunctie <> [..Logos] op geen van de aandachtspunten uit de strategische visienota dermate hoog inzet

In de strategische visienota heeft minister Jambon het over de doorstroom van erfgoed naar nieuwe kunst, iets wat bij Logos duidelijk aanwezig is en wel degelijk opgenomen werd in het luik over de strategische visienota.

3. [..] Het beleidsplan toont aan dat Stichting Logos blijft inzetten op het behoud en verder wil werken met en op basis van de robots volgens de artistieke visie van de vorige artistiek leider.

Over welke vorige artistiek leider gaat het, over Laura Maes of dan toch Godfried-Willem Raes? Eerder werd dit al weerlegd. Robots komen bijna niet aan bod in het dossier tenzij in een con-

text van AI, machine learning en neurale netwerken en een manier om financiële input te genereren.

Stichting Logos is het enige centrum voor nieuwe en experimentele instrumentenbouw (akoestisch, elektronisch en elektroakoestisch — en met AI in het vooruitzicht dat nu gekelderd werd door u —, waarvoor ook unieke composities bedacht en uitgevoerd worden, in gans Vlaanderen.

Epiloog

Dat het gerenommeerde Oxford Dictionary pas in 2014 voor het eerst het woord *sound-art* opneemt in haar bestand wijst uiteraard op logge structuren. Logos is sinds 1968 werkzaam in het domein, met een evolutie naar hedendaags en experimentele muziek en instrumentenbouw. Dat niet alleen Logos maar een groot deel van deze experimentele/alternatieve scene moet verdwijnen kan alleen maar betreurt worden. Commissies kiezen voor stagnatie in het hedendaags (klassiek) muziklandschap. Er wordt gekozen voor gevestigde waarden die vooral maar zichzelf entertainen. Dat vooral de commie(s) behoudsgezind zijn en vernieuwing weren. Tijd voor een nieuw systeem dat zich aantoetst aan de werkelijkheid en niet een systeem dat zijn eigen werkelijkheid wil creëren.

Helaas is er geen gespecialiseerde commissie voor instellingen en kunstenaars op het gebied van instrumentenbouw, terwijl dat nochtans zelfs een afstudeerrichting in het hoger kunstonderwijs is... Dat is een vorm van structurele discriminatie waardoor Stichting Logos a priori wordt benadeeld.

Ik heb mij met het schrijven van deze repliek opnieuw bezighouden met negatieve energie, niet creatieve en een onproductieve taak. Deze ondermijnt het artistiek uitbouwen en uitvoeren van nieuwe en vernieuwende projecten, legt beslag op tijd van het team en de spirit. Na de talrijke onjuistheden die we hier weerlegd hebben nog deze vraag: wie van de commissie heeft ons dossier onbevooroordeeld gelezen, kent ons werk en is al bij Logos geweest? Bij minder dan de helft al kunnen we de integriteit en de legitimiteit van de beoordelingscommissie volkomen ondermijnen.

Logos 2.0 is nu op zoek gegaan naar ongebruikelijke verbanden tussen muziek en verschillende wetenschappelijke disciplines, alternatieve instrumenten en nieuwe compositiemogelijkheden (menselijk en AI) om de betekenis van muziek en geluidskunst te heroverwegen en uit te breiden, en dat buiten het domein van de hedendaagse klassieke muziek. Dit alles om het reeds bestaande discours over hedendaagse experimentele muziek te (bevragen en te) verrijken. Er is geen passende commissie om Stichting Logos op integere en legitieme wijze te beoordelen. Misschien over vijf jaar dan als anderen onze ideeën opgepikt hebben en aan het uitwerken zijn (in het buitenland)?

Tot slot nog enige overwegingen van Moniek Darge, over hoe het idealiter ook zou kunnen:

Geen wegwerpcultuur voor cultuur...!

Onze Vlaamse commissie cultuur in het algemeen, en in het bijzonder de podiumkunsten, bezondigt zich systematisch aan het verwerpen van in het verleden opgebouwde expertise en

verworvenheden. Onder de valse noemer vernieuwing wordt immers stelselmatig subsidie ontzegd aan organisaties en kunstenaars die reeds vele jaren succesvol aan de slag zijn in de sector cultuur. Op die manier worden de vroeger geïnvesteerde toelagen steevast en met herhaling de vuilbak ingegooid. Of het geld van de gemeenschap nu werd aangewend voor gebouwen, infrastructuur of producties doet er niet toe. Er zal en moet vernieuwing komen en dus wordt er stelselmatig een streep getrokken door waardevolle know-how en in de tijd opgebouwde ervaring. Zo zorgt de commissie cultuur voor een permanente aderlating en wordt er ook niet omgezien naar het stelselmatig vernielen van met veel moeite opgebouwd levenswerk.

Wanneer we even verder kijken dan onze typisch westerse wegwerpcultuur dan zien we bv. in het Verre Oosten een veel doelmatiger en respectvoller omgaan met personen en organisaties die in de loop van jarenlange toewijding en inzet een grote kundigheid aan de dag leggen.

Nemen we bv. de zgn. "Living Treasures" in Japan. Dit zijn mensen van hoge leeftijd die excelleren in hun bedrijvigheid en kunde en hiervoor tot aan hun dood royale toelagen krijgen, zodat ze hun kennis, ervaring en vakmanschap kunnen doorgeven aan jongere opvolgers. Ook wordt er een jaarlijkse tentoonstelling of concert, enz. verwacht van de oude meester en zijn discipelen. Op die manier wordt een overdracht van moeizaam opgebouwde expertise gegarandeerd, in plaats van deze stelselmatig uit te wissen en opnieuw van nul te moeten herbeginnen. Een uitputtingsslag dus.

Dit is een warme oproep om onze funeste en typisch westerse handelswijze stop te zetten en naar het voorbeeld van oosterse culturen, onze talrijke verworvenheden niet alleen te respecteren, maar ook ten volle te blijven benutten en door te geven aan jongere generaties, die er zo kunnen op verder bouwen en voor echte vooruitgang kunnen zorgen, ipv telkenmale opnieuw het warm water terug te moeten uitvinden.

Wij hopen, geachte commissieleden, dat jullie je ten volle realiseren, dat als jullie opnieuw onze structurele subsidies schrappen, jullie er de oorzaak van zullen zijn dat Vlaanderen zijn enige centrum als Vlaams en internationaal onderzoeks- en productiecentrum voor geluidskunst, alternatieve instrumentenbouw en experimentele muziek zal verliezen. Wij hopen dat wij de kans zullen krijgen om de jongere generaties onze know how door te geven, zodat zij hierop verder kunnen bouwen.